

80 ÅR MED SPF SENIORERNA

Det är så mycket som hänt under förbundets långa historia så det är långt ifrån alla viktiga händelser och personer som uppmärksammas i detta bildspel.

1930-talet

I slutet av 1930-talet började pensionärer organisera sig och bilda lokala föreningar runt om i landet, men det saknades en samlande enhet. Vid ett möte i Göteborg 1938 lyftes frågan om att bilda ett riksomfattande förbund för landets pensionärer.

Göteborg 1938

Officiellt bildande

SPF Seniorerna bildades officiellt den **5 september 1939** då det första protokollförda styrelsemötet hölls i Göteborg.

Förbundet hette då Sveriges Folkpensionärers RiksFörbund (SFRF). Syftet med förbundet var att protestera mot att fattiga pensionärers ekonomi var så usel.

1939.

Första
protokollet

Protokoll.

Fört vid det möte som delegerade från Gitebo
Folkpensionärsförening: Mäludals Folkpension
förening: Gislareds Folkpensionärsförening: Säve
hus- & V:a Trilunda Folkpensionärsföreningar
5 sept. 1939, i Gitebo, samlade för konstitution
det av ett Folkpensionärernas riksförbund.

Upprop.

Nävarande voro:

Bibliotekarien Gunnar Lundstedt, Gitebo
Folkpensionären John Björkredan, " "
" " Reinhold Ohlsson, Mäludal
Bibliotekarien Eda Tresthald-Erikson var från
varande på grund av inbjudelse till väntjänst
Roge Nordgren som medarbetat i stadskomm
miten var frånvarande på grund av sjukdom.

Par. 1.

Riksförbundets
bildande.

Som de delegerade under sommarens lopp samman
trätt flera gånger var förarbetet med stadgar och
annat angående organisationsarbetet gärdigt, varför
målet enhälligt beslut att konstitueras ett
Folkpensionärernas Riksförbund, och bestämdes
det att detta förbund skulle heta:

"Sveriges Folkpensionärernas Riksförbund."

Riksförbundets
styrelse.

Till styrelse utsägs:

Ordförande: Reinhold Olsson.

v. Ordförande: Gunnar Lundstedt.

Sekreterare: John Björnheden.

v. Sekreterare: Edv. Trottnedel-Eriksson.

Kassör: Perge Nordgren.

En minnesbild från 1939 års Riksförbunds kongress i Borås. Främst till höger vice förbundsordf. F. M. Ferm, Borås, och f.d. förbundsordförande Frida Lindström, Enskede. Främst till vänster f.d. förbundssekr. Frans Sjögren, Stockholm. På denna kongress invaldes i förbundets ledning Fr. Greta Linder, Sollentuna, vilken hon lämnade vid årets kongress för att helt ägna sig åt arbetet för vår tidning Pensionären.

1940-talet

I början av 1940-talet fanns cirka 500 000 ålderspensionärer över 67 år. 62 procent av dem hade så låga inkomster att de fick behovsprövade bidrag främst så kallat fattigvårdsunderstöd.

Allmän folkpension började betalas ut 1914 till alla medborgare som fyllt 67 år. År 1947 fick fortfarande 16 procent av de äldre pengar från fattigvården.

Idag är antalet seniorer (65+) mångdubblat till cirka två miljoner människor och ungefär var fjärde röstande svensk är numera pensionär.

De gamlas levnadsstandard i folkhemmet

skall visas genom framläggandet av månadsbudgeter undertecknade av de gamla själva. Vi ha dylika från alla delar av landet och skola i varje nummer av tidningen publicera dessa i tur och ordning. Det blir en ny serie lubbehistorier men varje historia är upptecknad av en folkpensionär, och undertecknad av honom. När Ludvig Nordström berättade i radion om fallfärdiga kåkar och usla statarebostäder, måste lyssnarna tro honom. Jag skall presentera undertecknade akter. En gammal man som arbetat i över 60 år, han är i dag över 70, och började sitt livs dagsverk vid ej fyllda 10 års ålder. Namnet utlämnar jag inte, men handlingen finnes hos undertecknad, (en del dylika finnes hos riksdagsman Fredr. Ström) i original.

Månadsbudget

För folkpensionären — (namn)
Bostad: Göteborg.

Inkomster:	Kr.
Folkpension, mannens	36:20
» hustruns	36:20
Kommunalt bidrag	20:—
Summa inkomster	92:40

Utgifter:

Hyra	37:—
(In på gården i ett utdömt hus i Haga.)	
Bränsle	6:—
Ljus	1:50
Kläder (för två pers.)	5:—
Nöjen (snus)	2:—
Tidningar	2:65
Tvättmedel	2:—
Skolagning	2:50
Stopp saker (garn)	1:—
Barberare	1:—
Båd	2:—
Rakblad	1:—
Skosvärta	0:25
Sjukka	—:—
Läkare	0:50
Tvätt	—:—
Papper, portq, diverse	3:50
Matpengar	24:50
Summa utgifter	92:40

Till föda ha de båda gamla 40 öre vardera per dag. Genomgår man deras utgiftslista blir det svårt att stryka något. Snuset absolut inte, hyra och bränsle ej heller, inte ljuset, kläder kanske vi få sätta frågetecken vid, men posten är så liten

att den ej kan öka matpengarna så värt mycket. Strök vi alltsammans, så räckte det ändå inte att utestänga nöden. Vi göra inte flera kommentarer, anmärka endast att det gamla parets ställning är ett av de bäst ställas.

Här en annan månadsbudget.

Månadsbudget för folkpensionären. (Namn)

Inkomster:	Kr.
Folkpension	26:80
Intet kommunalt bidrag	—:—
Summa inkomster	26:80

Utgifter:

Hyra	10:—
Bränsle	10:50
Ljus	3:60
Kläder	4:—
Snus	5:—
(Märk att snus beskattas med 16 gånger värdet.)	
Tvål och såpa	1:—
Skolagning	1:—
Sy- och stoppgarn	1:40
Barberare (inkl. rakblad) ..	1:40
Bad	—:—

Skosvärta	0:25
Sjukka, läkare o. medicin ..	—:—
Tvätt	4:—
Brevpapper o. div. utgifter ..	9:—
Matpengar, ingenting	—:—

Summa utgifter 54:15

Alltså en brist om kronor 27:35.

Här måste kommentarer till. Jag ber läsaren stryka hela önskelistan utom hyra, bränsle och ljus. Göra vi detta så har mannen kronor 2:90 till mat, eller inte fullt tio öre om dagen. Vidare kommentera vi inte, men är vi villiga lägga fram hans undertecknade uppgifter, och han är långt ifrån ensam. Han bor i ort som Lubbe beskrivit. Vi återkomma i nästa nummer med nya bilder från det lubbeska folkhemmet. I över tusen år har kristen lära förkunnats, och galliléas ord: »Kommen, alla betungades», förkunnats med patos av biskopar och lekman. När missväxt och oår härjade kunde man förstå att man lät de fattiga segla sin egen sjö, men när överflödet blev så överväldigande stort att regeringen vid konungens rådsbord måste besluta att stoppa produktionsapparat en av livsmedel, och man samtidigt lät gamla orkeslösa svälta blev vår skam uppenbar.

Exempel på månadsbudget från början av 1940-talet

John Björnheden

Centralfiguren under förbundets första tid var John Björnheden. Han var ombudsman, sekreterare och under 1940- och början av 1950-talet redaktör för förbundets tidning.

Björnheden var en mycket drivande men också kontroversiell person. Han lyckades få kända författare som Josef Kjellgren, Jan Fridegård, Harry och Moa Martinsson, Ivar Lo-Johansson att ställa krav för pensionärernas sak.

Pensionärer!

Gå in som medlem i närmaste
Folkpensionärsförening!

Slut upp kring den organisation,
som arbetar för Eder och vars
syftemål är en förbättrad invalidi-
tets- och ålderdomsförsörjning!

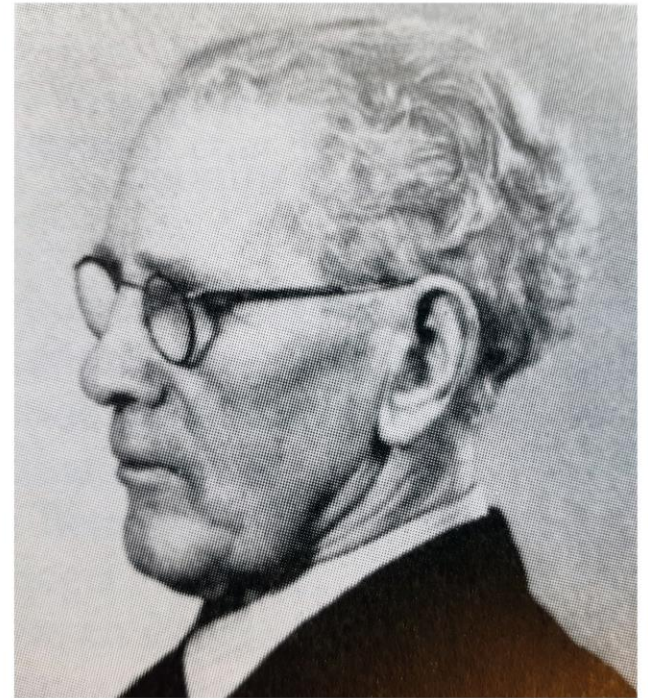
Finnes icke någon pensionärs-
förening å Eder ort, så tillskriv
undertecknad, som sänder nödi-
ga anvisningar och stadgar m. m.

Sveriges Folkpensionärers Riksförbund

John Björnheden

Sekreterare

Landsvägsgatan 31, Göteborg

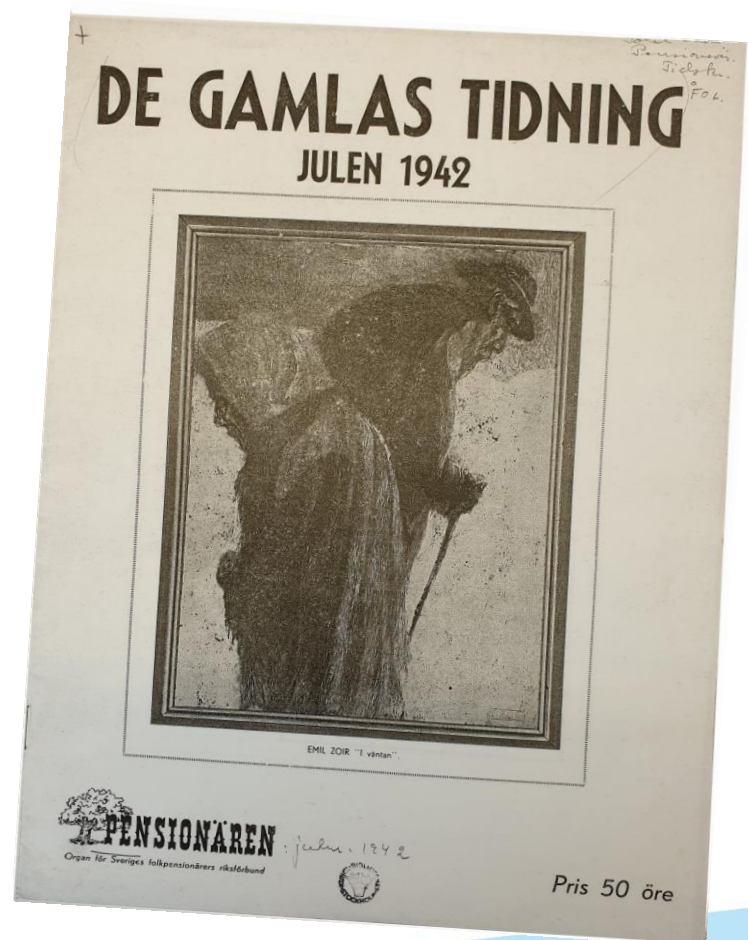

John Björnheden

Föreningens första tidning

Det första numret av "De gamlas tidning" utkom julen 1942 och kostade 50 öre.

Under åren har tidningen bytt namn och ansikte många gånger.
(Vi återkommer till detta längre fram i bildspelet).

Stopp för planer på samgående med RO

Vid en extrakongress 1946 sätts stopp för planer på ett samgående med Sveriges folkpensionärers Riksorganisation RO, dagens PRO.

Några år tidigare hade samma organisation brutit sig ur SFRF och bildat en konkurrerande organisation.

Nya försök till samgående gjordes under 50-60 och 70-talet men misslyckades varje gång av olika skäl.

Full försörjning utan fattigvård

Under banderollen "Full försörjning utan fattigvård" öppnades den 5:e kongressen i Medborgarhuset i Stockholm 1947.

Det var Alfrida Lindström, vice förbundsordförande, som öppnade kongressen (Alfrida valdes senare till förbundsordförande). Till ordförande valdes Johan Ahlström.

Den stora frågan under kongressen var den pågående prisstegringen som urholkade pensionärerna.

På kongressen beslutades att styrelsen skulle uppvakta regeringen och kräva en indexreglering av folkpensionen.

Förhandlingar vid kongressen i Stockholm 1947.
Alfrida Lindström längst till vänster.

Finansminister Ernst Wigforss uppvaktas

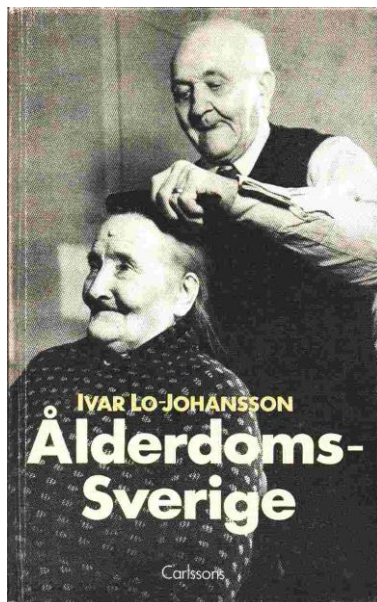
SFRFs presidium kräver en indexreglering av folkpensionerna.
I mitten av bilden syns Ernst Wigforss och Alfrida Lindström.

Första kvinnliga ordföranden

På kongressen 1949 valdes Alfrida Lindström till förbundets första kvinnliga ordförande. Hon beskrivs som en initiativrik och duglig kvinna som offrade sig för förbundet.

Alfrida var ordförande till 1952. Det kom därefter att dröja hela 47 år innan förbundet fick sin andra kvinnliga ordförande, Barbro Westerholm, som tillträdde 1999.

Ivar Lo Johansson

Författaren Ivar Lo Johansson var mycket positiv till SFRF:s arbete och kallade föreningen för "pensionärernas fackförening". Ivar Lo Johansson medverkade vid flera tillfällen i förbundets tidning "Pensionären" där han bland annat kritiserade vården av de gamla i Sverige. Han utkom 1949 med boken "Ålderdoms-Sverige". Hemvård istället för vårdhem var parollen. Kvarboendepincipen har därefter varit vägledande för utformningen av svensk äldreomsorg.

1950-talet

Under 1954 anordnade föreningen ett antal offentliga möten där man bl.a. krävde att pensionärer skulle medges lika lång sjukhjälpstid som yngre medborgare. Man begärde också att folkpensionen skulle betraktas som arbetsinkomst och ge rätt till sjukpenning.

Den 1 januari 1955 var en stor dag för de flesta folkpensionärer. De ansluts då till de allmänna sjukkassorna och får del av sjukförsäkringens förmåner.

Från mitten av 50-talet kan de allra flesta klara sig med de förmåner som den förbättrade folkpensionen och den nya sjukförsäkringen ger. Ett stort steg har tagits på vägen mot social trygghet för medborgarna.

Sociala aktiviteter på 50-talet

I samband med att pensionärerna fick det bättre under 1950-talet så ökade antalet sociala aktiviteter inom föreningen.

ATP och statliga bostadsbidrag

Mot slutet av 50-talet var det främst ATP-frågan och införande av statliga bostadsbidrag som stod på agendan.

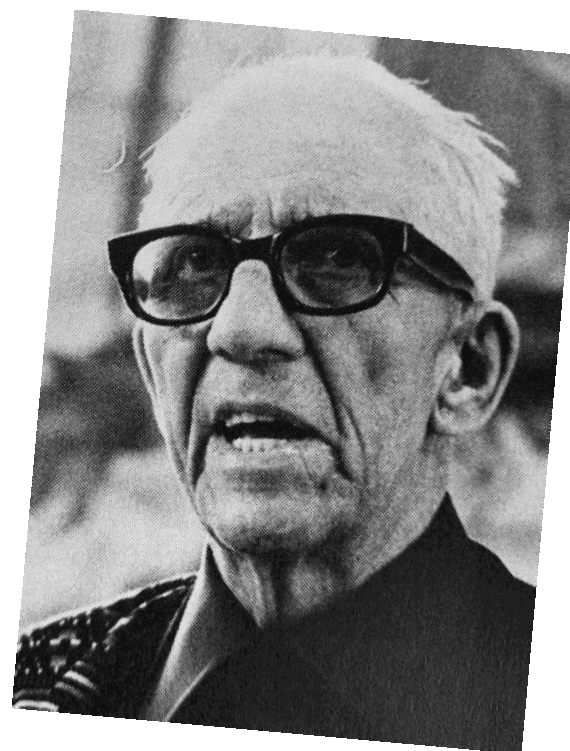
Under dessa år var Gunnar Sträng finansminister (1955–1976). Här syns Gunnar Sträng på Pensionärens framsida i samband med att han tillträdde sin post i september 1955.

1960-talet

Under första hälften av 60-talet präglades förbundet av ekonomiska svårigheter och ett lågt medlemsantal.

Förbundskansliet flyttades därför från Stockholm till Alfta och sedan till en källarlokal i Edsbyn, där dåvarande förbundsordförande Viktor Törnberg (bilden) bodde. Viktor Törnbergs enträgna arbete stabiliserade verksamheten och ekonomin blev bättre genom bidrag från landsting och kommuner.

Krav på ett aktivt och bekvämt liv

De äldres boendeförhållanden återkom under 60-talet fort-löpande som ett angeläget tema för kritik och debatt. Alltför många äldre bodde alltjämt i omoderna, ohälsosamma och otrygga bostäder.

Under slutet av 60-talet blev det mer och mer fokus på trivsel och aktiviteter. Korpen arrangerade pensionärsmotion och 1968 startade förbundet sitt samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan med bland annat studiecirklar.

1970-talet

Förbundsordförande Vilhelm Tell (1974-1977) beskrivs som en kraftnatur och dynamisk personlighet som ofta vände sig direkt till makthavarna. Det gjorde att förbundet blev remissorgan i äldrefrågor. Bland annat uppmärksammade förbundet missförhållanden inom långtidsvården. Flera av förbundets förslag har senare vidareutvecklats inom socialtjänsten. Vilhelm Tell efterträddes 1977 av Harry Rådö som fortsatte uppvaktningen av makthavarna.

Från 70-talets slut var förbundets mål att få minst en SFRF-förening i varje kommun och ett distrikt i varje län. Syftet var att få igång pensionärsråd i kommuner och landsting.

SFRF hos regeringen 1977

Socialminister Rune Gustavsson uppvaktas av förbundets delegation.

Delegationen bestående av Martin Ardbo, Birgitta Bodemark, Harry Rådö och Gösta Blixt i väntan på att statsrådet ska ta emot.

Diskussionen om friskvården blev speciellt livlig.

1980-talet

Under 1980-talet skedde stora förändringar inom det äldrepolitiska området. Den nya socialtjänstlagen i kraft som innebar att de gamla ålderdomshemmen avvecklades.

Värdesäkring av pensioner var den stora frågan valåret 1986. Köpkraften hade minskat på grund av prishöjningar och inflation.

Vid kongressen 1986 beslöt man att ändra förbundets namn till Sveriges pensionärsförbund SPF.

SPF firade 50-årsdagen 1989 med kongress i Göteborg, där förbundet en gång startade. Medlemsantalet var nu nästan 140 000 medlemmar.

Ålderdomshem blir servicehus

Begreppet ålderdomshem slopas. Från och med nu täcker ordet servicehus olika boendeformer med gemensam service.

Bostaden ska vara utrustad så att den boende kan leva ett självständigt liv. Men vid varje tidpunkt på dygnet ska han eller hon kunna erhålla de tjänster som behövs för att känna sig trygg.

Förbundsordförande Hans Hansson och socialminister Karin Söder diskuterar äldreomsorg.

Hur ska samhällets omsorg för pensionärerna se ut i framtiden?

1990-talet

Nils Carlshamre valdes till ny förbundsordförande 1989. Under sina tio år som ordförande lyfte han förbundet till den moderna folkrörelse som vi är idag.

Sverige drabbades av en rad krisår under 90-talet då SPF kämpade för att pensionärernas villkor inte skulle försämrats.

För att ta tillvara pensionärernas intressen enskilt eller i grupp drev SPF flera fall av domstolsprocesser.

År 1997 hölls den första distriktsordförandekonferensen.

År 1998 trädde det nya pensionssystemet i kraft.

År 1999 passerade SPF 200.000 medlemmar.

Nu räcker det!

Den 4 juni 1991 samlades 7000 pensionärer i Kungsträdgården och marscherade till riksdagshuset med en proklamation till partiledarna.

Det här var den första av en lång rad manifestationer som genomfördes under 90-talet.

2000-talet

År 1999 valdes Barbro Westerholm som förbundet andra kvinnliga ordförande.

Hennes valspråk var:

*Jag ger aldrig upp det jag tror på –
motståndaren är ofta tröttare än jag trott.*

Barbro fick snabbt klart för sig hur viktigt det var att synliggöra alla åsrika människor.

Hennes ambition var att visa att det faktiskt finns ett liv också efter pensioneringen.

På kongressen 2014 togs beslut om att ändra namn till SPF Seniorerna

SPF Seniorerna idag

Idag har SPF Seniorerna cirka 260 000 medlemmar fördelade på cirka 800 föreningar runt om i landet.

Förbundet har två huvudsakliga inriktningar som är social verksamhet och att skapa mötesplatser, samt att påverka samhället och politikerna.

Vi syns flitigt i media och är på plats när viktiga frågor inom äldrepolitik diskuterats. Vår förbundsordförande Eva Eriksson debatterar ofta frågor som låga pensioner och åldersdiskriminering i både radio, tv och tidningar. Hennes föregångare under 2000-talet, bland annat Christina Rogestam, och Karl-Erik Olsson, lade grunden till att vi som organisation blev mer politiskt aktiva.

SPF Seniorerna och framtiden

SPF Seniorerna har en viktig roll att spela även i framtiden. Om drygt 20 år, år 2040, kommer runt 2,7 miljoner människor i Sverige att vara över 65 år.

När förbundet firade 50 år sa dåvarande förbundsordföranden Hans Hansson så här: *”Vi måste bibehålla den gamla kampandan från den första pionjärtiden här i Göteborg 1939. Vi ska alltid hålla fanan högt.”*

Vår nuvarande förbundsordförande Eva Eriksson hälsar att hon skriver under på de orden än idag.

Förbundets alla ordföranden

1939-1941 **Reinhold Olsson**, Mölndal

1941-1943 **Erik Svensson**, Säve

1943-1945 **Albin Björling**, Göteborg

1945-1946 **John Lindvall**, Norrköping

1946-1947 **Frans Westman**, Sundbyberg

1947-1949 **Johan Ahlström**, Stockholm

1949-1952 **Alfrida Lindström**, Enskede

1952-1961 **Carl Berntsson**, Sollentuna

1961-1974 **Viktor Törnberg**, Edsbyn

1974-1977 **Vilhelm Tell**, Härnösand

1977-1980 **Harry Rådö**, Stockholm

1980-1983 **Hans Hansson**, Göteborg

1983-1989 **Erik Jonsson**, Väring

1989-1999 **Nils Carlshamre**, Kungälv

1999-2005 **Barbro Westerholm**

2005-2006 **Ann Lindgren**

2006-2008 **Mats Bergström**

2008-2014 **Karl Erik Olsson**

2014-2017 **Christina Rogestam**

2017- **Eva Eriksson**

Namn på förbundets tidning

1942 – 1959	De gamlas tidning / Pensionären
1962 – 1976	Sveriges Folkpensionärers Riksförbunds tidning (SFRF)
1977 – 1979	Sveriges Folkpensionärers Riksförbunds tidning Veteranposten
1980 – 1991	Pensionärstidningen Veteranposten
1991 – 2004	Veteranposten
2004 – 2016	Veteranen
2016 –	Senioren

SRF
SENIORERNA